

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsačiga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVI.

V Ljubljani 1. veliciga travna 1863.

List 13.

Iz 33. seje deželnega zbora ljubljanskega *).

Sporočevavec baron Apfaltern je naznanil g. Dežmanov nasvet iz predzadnje seje, da naj se tisto, kar v srenjski volitevni postavi duhovne tiče (§. 1. št. a), še enkrat v posvet vzame. Zbornica je to posvetovanje zročila odboru za posvetovanje srenjske postave. Gosp. poročevavec pravi, da odbor se je posvetval, pa z enim glasom sklenil, slavni zbornici svetvati, da naj pri tem ostane, kakor je bil odredil a) tega paragrafa, v prvo postavljen namreč: „Izmed srenjčanov, brez ozira na plačevanje davka, imajo volitevno pravico: a) duhovni, ki so ustanovljeni dušni pastirji tistega kraja.“ Gosp. sporočevavec pravi, da pri izdelovanji tega paragrafa je odbor imel ozir na to, da bi ne bila primerna raba vstavne svobode, ako bi se brez tehtniših vzrokov kako društvo, ali kaka oseba, ki ima verh tega šeoliko in učnost, od volitvene pravice izločila. Tako izločenje pa bi se zgodilo, ako bi se ta odstavek tako postavil, da bi se v dušnem pastirstvu dotičnega kraja bivajoči kaplani iz volitvene pravice odločili. Torej g. sporočevavec svetuje, naj slavni zbor sprejme ta oddelek prvega paragrafa, kakor ga je odbor postavil.

Predsednik na to dopusti razgovor zastran tega nasveta in dá besedo Njih milosti knezu škofu, ki so se bili za njo oglasili.

Knez škof dr. Vidmar govore:

Menim, da po postavi ravno zato imam sedež in glas v slavnem zboru, da bi verske koristi zagovarjal.

Z verskimi koristmi so naj tesnejši sklenjene osebne zadeve, ne materialne, ampak osebne zadeve in razmere duhovnov. Katoliška cerkev namreč, kakor vsaka nam dozdaj znana vera, ako kaže zvezo človeka z Bogom, berž ko je tesnejši meje osebnosti prestopila, je potrebovala posredvanja. To posredvanje se je zročevalo določenim osebam, ki so se imenovalle skorej vselej posvečenci, pri nas pa veči del duhovni, ker njih opravilo je zlasti duha olikovati, in k Bogu ga ravnati. Da so pa duhovni bistven del državljanske družbe, je dosihdob spoznala vsaka vlada, posebno pa avstrijska, ki se je vse stoletja skazovala za varhinjo katoliške vere, akoravno se je o neki priliki ta beseda odbijala. Znani so v zgodovini mnogi boji, ktere je bila avstrijska vladarska hiša za ohranjenje katoliške vere v Evropi.

To spričuje pa tudi v vsih slovesnih pismih navadna šega, da se duhovski stan vselej naj prvo imenuje, kakor tudi ravno tukaj v §. 1. srenjske postave. Tudi svitli cesar, ko so se lani hotli kakor vladar pokazati, so nar poprej duhovski stan pred-se sprejeli. Nihče tedaj ne bo tajil, da potem takem se duhovski stan sme in v nekem oziru tudi

mora pravic in svobodnost državljanske družbe vdeleževati. Tudi je bil brez ugovora prvi od vlade nasvetovani paragraf sprejet; le samo zoper kaplane, kolikor sim bil pričujoč, je bilo nekaj malo besedi, in pa naslednjič tako, da se je sklenilo, naj se ta paragraf še enkrat v pretres vzame. Mislim, da bo prav, ako v pojasnenje te reči, in da kdo pozneje ne bo v zmoti, na vse ugovore nekoliko odgovorim, ker zadevali so ravno dopušenje kaplanov v volitne skupšine. V tej reči bom po nekem natornem redu povedal svojo misel; tedaj prvič v oziru na starost.

Znano je, da pred 24. letam se katoliški duhovni ne smejo posvečevati; ako bi se imel pa kateri vender poprej posvetiti, se to zgodi le na posebno škofovo privoljenje (z dispencijo), in še le, ko je 23. leto spolnil. Duhoven tedaj se pošlje še le v dušno pastirstvo, kadar doseže tisto starost, ki mu po vsih državljanskih postavah olikanih deržav zmožnost dá za sprejetje vsacega opravila, s kterim so travice sklenjene. Kdor koli je 23. leto doversil, ako se prosi, da naj se za polnoletnega razglasi, se mu bo javalne odreklo. Menim tedaj, da kaplani, ako s 24., ali nekteri s 23 leti v službo grejo, so pač dosegli tisto starost, ki je potrebna za tako opravilo, kakor je volitev kacega srenjskega odbornika, zlasti ako se oziramo na našo srenje, kakor se vravnujejo, — da je torej slehern duhoven dosegel tako starost, ki se mu pač sme zaupati, da bo vedil in znal razsoditi, če bi bil ta ali ta mož, ta ali ta srenjčan pripraven, srenjske reči dobro verdevati.

Ako se oziramo naoliko, je čisto nedvomljivo, da vsak posvečenec je mogel po našem od deržave poterjenem učilnem redu 16 let učiti se. V srenjski red so sprejeti višji učeniki, pa rečeno je tudi, „očitni vradniki dvornih, deržavnih in deželnih zakladov.“ V tej dvojni versti je gotovo veliko taci, ki se niso polovico toliko časa učili, kolikor se mora duhoven učiti. Tudi je tukaj znano in pri meni velja za postavo, od ktere se le malokrat izloček dela, da se ne jemljó v bogoslovje, kteri niso godnih ali maturnih izpraševanj opravili, tadaj ne taki, kteri bi ne bili godni tudi za vseučiliša. Kako tedaj bi mogel v tej reči kaplan manj veljati od učitelja ali pisarja, ki je ne mara komaj kaki dve, ali če tudi polovico latinskih šol izdelal, zlasti od učiteljev, ki po dve leti hodijo v pripravniše, ne težko škofjsko spraševanje opravijo, in veči del še pred 23. letom za učenika v službo pridejo; kako tedaj bi se smel duhoven po pravici le-tém zadej staviti. Kakošna je to razmera? V opravičene za volitvo so sprejeti vojaki vpokojenci, odsluženi vradniki, ki nimajo častniške ali oficirske dostojnosti.

Vsak uradnik enkrat na novo nastopi svoje delo; pri prvem nastopu ne more nihče vsih lastnij spoznati, na ktere bi se moglo zastran volitev gledati; ne more se torej tudi kaj dobro ugovarjati, da kaplanje, ki pridejo v kako srenjo v službo, niso mogli precej poznati vsih za voljenje pri-

*) Naslednjega spisa nismo mogli poprej naznaniti, ker hitropisne naznanila te seje niso bile še natisnjene. Vr.

pravnih osób. To pa tudi ni ravno tako potrebno, saj vendar ni vsak mesec nove srenjske volitve, ktere bi se mogel kaplan vdeležiti berž ko na novo pride.

Če se tudi kaplanje, kadar bodi, lahko predstavijo, je pa tudi slavna vlada pokazala, da se pri večem delu vradnikov po deželi ravno taka godi; tedaj se tudi njim neznanе okolišine, kadar pridejo. Ako pa pregledamo deželo in duhovne, njih število v deželi ni ravno tako veliko, srenjske zadeve ne ravno hudo zavezljane. Katoliški duhovni zlasti imajo z vestjo opraviti, za bolnike skrbeti, otroke učiti; kako hitro tedaj so seznanji z ljudstvom in s tistimi okolišinami, na ktere je treba kje gledati v srenjskih volitvah; tedaj ta ugovor ne more resnobne podlage imeti.

Ako se ugovarja: duhovni imajo s svojim poklicem dosti opraviti; je že res, veliko je opraviti, dostikrat še odveč, rad poterdim; toda — v čem pa je ta poklic? Duhovnova skerb je, ljudstvo z vero olikovati, tega nihče ne taji. V čem pa je zlasti in posebno verska olika? Kaj pa da, le samo v čednosti (nравnosti), zakaj moram terditi in noben previdni mi ne bo nasprotval, da vse verstva so le zavoljo nравnosti; vsaka nравnost pa potrebuje podlage, in pa znanke (teoretične) podlage. Ako hočem človeka pripeljati h kakemu določenemu namenu, moram vediti, kaj je človek, kteri je ta namen? K temu je potrebno znankega (teoretičnega) nauka o človeku, in ravno ta znanški nauk vera daje. Znano je, da vera, zlasti katoliška, ima dosti resnic, ki jih niso zmožne dopričati ne kislne v ločbinskih delavnicah (kemiških laboratorijih), ne nožek v razkosovavnih (anatomskih) dvoranah, ne kladvo v gorah pri zemljelovnih preiskavah. Odkar pa neko število resnic poživlja človeško družbo, se je mnogoterno zopervalo zoper take resnice. Tudi Platon je veliko učil v svojih spisih, v svojih sestavih (sistemih), kar bi se ne dalo dopričati po trojni poti, ki sim jo imenoval; Greki pa so vender odobrili, ga božjega Platona imenovati. Dandanašnji si je po mnogih straneh druga misel veljavo dokopala. Znano je, da zlasti s protestanstvom se je pričelo novotno duhovno gibanje med germanskimi narodi. Nemci se hvalijo protestanstva, in pravijo, da nemški duh in protestanski duh sta si eno, da je tedaj protestanstvo bistveno izrodek nemškega duha. To se da spricati iz več prav resnobnih in učenih nemških bukev.

Kaj je bistvo protestanstva v njegovi podlagi postavi? Obveljava lastne misli (subjektivnosti). Luter je sprejel preiskovanje sv. pisma, tedaj zgodovinsko podlago; toda nasledek, ki naj se posnema iz te zgodovinske podlage, je pustil vsacega lastni misli in razsodbi (subjektivnosti).

Sam je pa kmali skusil, da lastna veljava (subjektivnost) je vzmogla njemu v škodo. Ker vsak ne more do virov, naj le bere „neue Geschichte der Deutschen von Adolf v. Menzel,“ kar sim že undan zaznamnjaj za neustransko delo v tej reči, — in našel bo, kako bi bil Luter skorej prerano umerl za svojo slavo, ker so ga tako malo čislali, da se nihče zanj ni zmenil, ko je iz Vitemberga odhajal, in ako bi se ne bilo od nekake druge strani nekaj drezalo, bi si ga vseučiliše celo nazaj ne bilo prosilo. Mnogotero je tarnal, da njegova veljava nima več veljave, da se sanjarji neskončno množijo. Ta lastnomiselnost je napredovala. V 17. stoletji je zmogla na Angleškem zlasti med več prav znanimi učenimi; od ondod je šla na Francosko, kjer se je pri vetravosti spreolikanih Francozov tudi v materialstvo zvergla *). Tudi pa je poterjeno in vse sploh znano, da Nemci so zmira bolj počasni od Francozov; kar se je tedaj na Francoskem godilo v 18. stoletji, je prišlo v 19. stoletji na Nemško. (Dalje nasl.)

*) Materialstvo, tvarinarstvo, se imenuje tisto posvetno mišljenje in djanje, ko človeku več velja materia, tvarina, posvetne reči, kakor pa duh, bodi si to v učenosti in vedah, ali pa v vsakdanji časnih sladnost. Vr.

Govor kurala Auerja v tirolskem deželskem zboru.

Slavni zbor! Nar popred terdim: Bog sam hoče versko edinstvo. Rimska katoliška cerkev je prava cerkev Kristusova. Protestantstvo pa se je od prave vere odločilo. Kdor je sam kriv, da je zunaj katoliške cerkve, ne more zveličan biti. — Ako smo pa tega prepričani, nam naklada naša vest dolžnost, da branimo odpada od sv. vere z vsimi pripomočki, kteri so pripušeni; da odbijajmo vse, kar je sv. veri nasproti, kot krivo vero, in da odbijajmo versko mešanico.

Drugič terdim, da je dosihmal verska edinstvo vedno bila v Tirolih. Velikokrat so že skušali seme krivovere v našo deželo zatrositi, ali do sadaj nas je Bog tega obvaroval. Protestantov v Tirolih je le malo, tako da bi jih lahko na perste našel. Nimajo ne politične, pa tudi ne farne srenje, in tudi ne očitne službe Božje. Verska edinstvo pri nas ni le mogoča, ampak obstoji že v resnici, in je najdragocenejši zaklad Božje previdnosti, ktereга so naši prededje ohranili s slavnimi boji.

Tretjič tudi terdim: Naše ljudstvo hoče in iskreno želi sadaj in tudi zanjprej verske edinstvo. Ljudstvo še ni vne-marjeno, da bi mu bila vsaka vera enako dobra. To se je do dobrega pokazalo poslednjo dobo. Pošiljalo je ljudstvo svojo molitev k Bogu, osnovalo velikanske prošnje, prosilo deželnega kneza nadjajače se, da ljudstvo, ki moli in prosi, bode uslišano.

Četrtič tudi terdim: Tirolski deželni zbor se je od nekdanj poganjal za versko edinstvo, tako se je zgodilo v deželnih zboraх l. 1790, 1836, 1848 in 1861. Vsi ti so bistveno protestirali, da bi se protestantom podelile domačinske pravice brez pogoja. Že leta 1570 so se slišale besede: „Ni je terdnejši zveze kakor je vez verske edinstvo.“ To je posebnost naše dežele, to je naša historična politična individualnost. Nočemo tedaj nič novega, ampak le hočemo, da se nam staro ne jemlje, in tega pa s toliko večji pravico zahtevamo, ker se sadaj deželam večji pravice dajejo.

Petič, ne delamo tukaj zoper pravo. Ko bi bilo več protestantov in judov v deželi, nepravó bi bilo, pravice jim kratiti. Da bi bilo le več nemških kronovin čisto nemških ostalo in bi bile ohranile svojo staro dragocenost, terjale bi tudi, da bi protestantje le pogojno smeli vdomačiti se. V tem oziru se pa Tirolam nobena dežela primerjati ne more, tadaj se jim tudi v krivico ne more šteti, ako se potegujejo le samo za tako postavo.

Terdim šestič: Tirolci ne ravnajo s tim zoper domoljubje. Smešno bi bilo pričakovati, da bode Nemčija bolje vterjena in zedinjena, če bi na Tirolskem bila verska enakopravnost. Ali je razkolništvo v veri Nemčijo zedinilo in uterdilo. Katoliški Nemci ljubijo ravno tako svojo deželo, kakor protestantje in judje. Ako poišem v zgodovini, koliko da so storili protestantje za Avstrijo, ne najdem tega nič zapisanega, nasprotnega pa veliko; kdor tadaj Tirolcem svetuje, da naj popusté svojo čast in sami sebe, da bi si pridobili simpatijo in pomoč nemških protestantov, ta ne govori pametno.

Sedmič terdim, da bi nam neizrečeno veliko škodovalo, ko bi protestantje brez pogojev smeli vselovati se v deželi. Kako bi se dal mir ohraniti, ko bi eden grajal, kar bi drugi visoko čislal, ko bi eden zaničeval za človeško zmotnjavo, kar bi eden za božjo resnico spoštoval. Iz tega bi izvirala poslednjič verska vne-marnost. Protestantstvo od začetka prav pohlevno postopa, pa to pohlevnost kmalo popusti. Tudi k krivi veri bi ljudi zapeljevali; to že po Tirolih davno skušajo, in vsako leto se kaj takega zasledí. Kaj bi še le bilo, ko bi po protestantskih bišah v deželi podslombo imeli!

Celi svet vé, da je lažej po protestantovski veri živeti*), kakor pa po pravi veri, in tadaj človeka skušnjava obhaja, da bi težjega znebil se, pa lažkejši si izvolil. Med vsakim ljudstvom je nekaj takih nesrečnih, ki zanemarjajo svoje verske dolžnosti in so tadaj v veliki nevarnosti, da bi ne bili zapeljani; če tadaj takšni od vere odpadejo, je zelo težavno jih spreobrniti. Slehern, kateri stoji, naj gleda, da ne pade. Sadaj še naše ljudstvo trdno stoji v svoji veri. Neki velik mož je rekel: Videl sim, da so ljudje padli, ki so trdni stali kakor cedre na Libanu. Treba je pa pri tem tole dobro si zapomniti: Kdor hoče v veri prepričati se, ni zadosti, da jo le razumeva (z umom spozná), ampak mora tudi vero v sercu imeti in prizadevati si, da po nji živi. Nauk katoliške vere nikakor ni le posnet (abstrakten), ni le zgolj zunanji nauk, da bi drugega treba ne bilo kakor le poznati in razumeti ga in se ga iz glave naučiti, kakor drugih reči v naravi in na svetu. Človek mora po katoliški veri živeti, nje nauke spolnovati in iz svojega življenja razumeti jo.

Kjer pa verski prepričevje kersanskega življenja poparijo in očitno, splošno-katoliško življenje spodrivajo, tam ne more drugači biti, kakor da o veri čedalje bolj modrujejo, misleči, da jo bodo le razumeli, in se je iz glave naučili, in vnuemarnost v spolnovanju vere je blizo. Za kej takega bi jest ne hotel glasovati, pa tudi ne pripomoči, da bi se le ena duša v Tirolah za večno življenje zgubila. Gospoda moja, ne pustite, da bi se zamesil med naše gorsko dobrovoljno ljudstvo kvas protestantskega pietizma. Pojdite v svojih mislih za kakih 40 let nazaj. Prišel je gojzadni vradnik, protestant po veri, v zgornjo Čilersko dolino, in ta je ljudi spreobračal, ter je bil v zvezi s severno-nemško propagando. Kar se je dalo, je ljudi k odpadu od prave vere nagovarjal; veliko jih je bilo zapeljanih. Oslepljeni so se zavezali s strašno prisego, da se nočejo nikdar poverniti v katoliško cerkev, in da hočejo po svoji moči razširjati krivo vero. Primerilo se je, da je zapeljanih eden dva dni in dve noči prosil za svete zakramente, ali nekdanji verski pajdaši so čuli oistro pri njem in s silo ubranili, da ni zvedel tega katoliški mašnik. Nesrečnej je v obupu umerl, in pol dne potem je zvedel duhoven v Čilu to žalostno smert. To je bilo okoli leta 1826—1828. Poslednjič so tako hudo počenjali, da je vlada mogla jih iz dežele iztirati, in ko bi teh ne bili izgnali, prisiljeni bi bili katoličani pobegniti iz te doline. Tadaj gospoda, ubranite da ne pride kvas protestantskega pietizma v to deželo.

Od tega žalostnega pogleda se ozrimo sadaj na naš deželni gerb. Ta je pravi orel, ki ima vperte oči v solnce Božjega razodenja. Z radostjo serka čisto okrepčavno nebeško luč in ne vtriplje z očmi, kakor sova, ki je navažena mraka in mesečne blisobe. Dve mogočni peruti ima, na kateri ste zapisane besedi: zvestoba v veri in zvestoba do cesarja. In ti, tirolski orel, vzdigni se in prileti do cesarskega prestola in tam prosi prav iskreno in goreče: O gospod in cesar, zagotovi nam versko edinost!

In ko dobiš to poterjeno od cesarja, potem prihiti z veseljem nazaj in zaslusal bodeš, kako bodo Tirolci vsi z enim glasom rekli: Bog ohrani domovino!

Govor ta je bil prejet s pohvalo. Tadaj je vendar še dežela, ktera bi zamogla drugim v izgled biti, kajti tam ljudje katoliško vero po vrednosti cenijo in se poganjajo za njeno ohranitev. Po deželah pa, kjer ljudje katoliško vero malo čislajo, tam so jim vse vere enako dobre.

Velike natorne nevarnosti, ktere Tirolcem vedno perté, jih učijo moliti. Pobožnost je sklenjena z njihovim življenjem. Kjer pa prava vera neha, tam se vraža začjenja. Kako dobro je vendar povedal g. Auer, rekoč: Ne pri-

pustite, da bi se med naše ljudstvo kvas protestantskega pietizma zanesel. Še celo tako imenovani omikani, ki menijo, da so za vero preveč učeni, imajo vendar z ljudstvom dobre namene, privošijo mu to dobroto, in pobožnosti nikakor ne napadajo. Le freimavrarji in njih hudobna in nesramna derhal ljudstvu še vere ne privošijo, tedaj jih hočejo po težavnem in britkem življenji v večno nesrečo in obup pahniti! Ostudneži, hinavski!

V Belgiji in tudi že v Parizu se je osnovalo freimavarsko društvo, ktero sprevrtače kersansko ljubezen, ker namreč ubogim delavcem ponuja strežbo in zdravilo v boleznih za plačo 2 frankov na leto. Zavezati se pa morajo družniki, da nočejo duhovna na smertni postelji, in tudi ne pri pogrebu. Tako tedaj ti reveži svojo vero naravnost prodajo in zabarantajo Kristusa za denar, kakor lškarjot. Kerstu se morajo odpovedati; tudi pri porokah nočejo duhovna. Med delavci v predmestji sv. Antona imajo že menda veliko veliko družbenikov. Kjer namreč vera peša, tam se oglasi hitro prazna vera, vraža in kriva vera, kakor stara skušnja uči. Ubogo ljudstvo, kedaj boš spregledalo, kaj je k tvoji časni in večni sreči!

—k.

Slovanski romarji in njih „gostoljubno“ sprejemanje po „edini Italii.“

V Rimu se je 5. vinotoka u. l. snidlo pet romarjev iz Poljskiga; bili so romarji stare šege, ki so skoz Evropo romali peš, s palico v roci, s križem na persih. Pervi, Ladislav Zakonskovski, je bil Litvan iz Vilnanske okrajine. Prišel je v cerkev sv. Petra, poljubil nogo brončene postave apostolskega pervaka in marbeljnové tla stolnice vesoljniga svetá, potem je prosil za sprejemo v bolnišnico pri sv. Duhu, kjer je čez malo časa v obleki tretjiga reda sv. Franciska življenje sklenil.

Drugi, Miha Holz, kmet iz Laznov-a v varsavski vikši škofii, je imel redni rusovski potni list in priporočilo rusovskega plemenitnika do nekoga papeževih skrivnih hišnikov. V mejnim mestu Moglia ga zgrabijo Piemončani ter ga v ječo veržejo. Ko vradnija nikjer ni znala brati rusovskega popotniga in poljskiga pisma, so ga vlekli v Karpi, v Modeno in Bolonjo, in povsod je bil revež zapert. V Bolonji so ga hotli celo vstreliti; tode njegov rusovski popotni list mu je življenje rešil. Pošljejo ga nazaj v Moglio. Brez zamerze se zopet napravi na pot proti Rimu in pride v Jakin (Ankono), pa spet ga zapró. Z znamenji kaže, de želi v Rim, in kažejo mu v Mačcrato. Tudi tukaj ga zgrabijo ti preljudi Italijani v svoji zlati, rajski svobodi; na policiji so ga terpinčili, mu denar in molek pobrali ter mu stergali molitve bukve. Na rokah in nogah vkleknjen je mogel več dni v ječi med razbojniki in tatovi preživeti. Ali kakor so ga bili zaperli, ne vedoč zakaj, tako so ga tudi spustili — ne vedoč zakaj, in prišel je poslednjič v Rim. „Moj ubožec romar!“ so mu rekli sveti Oče, mu podavši roko poljubiti, in podali so mu sreberno svetinjo japonskih mučnikov.

Tretji, Andrej Paradowski, iz Opoczni, je bil na potu mnogo terpinčen od Piemončanov. Slovanski ta popotnik je kruljev, in bos hodi; ves vesel in srečen pa je bil, de je mogel skorej ves ljubi dan prebiti v stoljni cerkvi sv. Petra.

Franciska Larisz, kmetica iz Varsave, majhna, mersava, bolna, stara žena, je bila tudi v Ankoni zaperta, in žandarji so jo s palicami gostovali, katerih sledi je naša Slovanka še v Rim prinesla. Rekla pa je pripovedovaje svoje dogodbe: „Ubogi Piemončani sahnejo, de ne morejo v Rim, pa vendar terpinčijo nje, ki v Rim gredó. To se dá uméti, in milujem jih iz celiga serca.“

Majdalena Krotovska, kmetica iz Radovic na Poljskim,

*) Po stari prisloviči: V krivi veri je dobro živeti, v pravi veri pa dobro umreti.

šest čevljev visoka žena, s sivimi lasmi in priprostim obnašanjem. Bila bi strašna po svoji podobi, ko bi ne razodevala v očeh neke prečudne pohlevnosti, pametnosti in svetosti; ona — bi djala — luč svoje duše v očeh nosi. Prihranila si je bila 20 frankov, in želela je darovati jih sv. Očetu; ker pa ni bilo v njeni domači priljubljenosti, ta denar odpraviti, kamor ga je bila odmenila, se je sama na pot v Rim podala, vso dolgo pot je živela ob kruhu in vodi. Samo v dveh laških mestih, kjer je bila zaperta, je dobila juhe. Popotuje skozi Nemčijo se je neki dan spenjala na tla zgrudila: ko se je pa zopet zavedila, je usnjeni pas krog sebe terje pritegnila in dalje šla. „Vselej, kadar je želodec krulil,“ je rekla, sim pas nategnila in stopinje pospešila, ker mislila sim na sv. Očeta.“ In dosegla je, kar je želela, iz roke v roko je namestniku Kristusovemu svoj mili dar zročila. Dežele, ki ima tako pobožne stanovavce, Bog ne bo pozabil.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Sv. Marka dan o procesii k sv. Petru so mil. knez in škof neštevilno ondi zbrano množico z oznanovanjem božje besede pozivali in razveselili.

Za Šmarnice so čisto na novo prišle na svetlo:

SVETE PESMI.

Četerte bukvice. Nabral in na svetlo dal L. Jeran. Te bukvice, 10 pol v 12erki, na lepim papirju in s prav ličnim natisom, so ravno kar prišle na svetlo, in se dobivajo pri g. Gerberji, Kremzarji, Ničmanu in povsod po Slovenskem. Obseg je: I. Tri svete maše. Tretja, kakoršna se je posebno pogrešala, je stara popravljena od Jezusoviga terpljenja. „Pred tabo“ in „Pred stolom“ ste malo opiljeni. II. 63. reci: tri in šestdeset šmarničnih pesem, nekoliko čisto novih. III. 17 raznoterih pesem, za praznike itd. IV. Nekaj za latinske pevce: Odgovori pri sv. maši, Tantum ergo in Genitori, Magnifikat, Te Deum, za procesijo o sv. Reš. Telesu Pange lingua, Sakris solemniss itd.; zaš kofovo obiskovanje „Ekce sacerdos.“ Cena bukvic terdo vezanih v prijaznim zavitku je 30 kr. Drugo pot bomo razložili, kateri slovenski pesniki so vdeleženi tega močno potrebnega dela.

II. Šmarnice neomadežane Marije Device; tretji letnik; spisal in na svetlo dal L. Jeran 1863.

Od poprejšnjih let se dobivajo:

Slava Marije Device I. in II. del, od g. Potočnika.

Marija Devica nebés in zemlje kraljica, od g. Lovr. Pintarja.

Volčičeve Šmarnice za nedelje, in druge za celi mesec.

Mariin mesec 1860, in

Šmarnice Marije Device 1861, oboje za celi mesec, spisal L. Jeran.

Sv. Alojzi, s šestnedeljskim opravilom, spisal gosp. V. Lah.

Svete pesmi. III. zvezek, nabral g. J. Volčič.

Ker je zdaj čas za to, naj omenimo, da pri g. Gerberji so tudi napredaj mnogotere podobe za prvo spoved in prvo sv. Obhajilo. Prav pripravna za darila o prvem sv. Obhajilu je g. Volčičeva „Ura.“ kako naj se moli pred sv. Rešnjim Telesom.

Šmarnice, šmarnice! (Konec.) Ker se pri „šmarnicah“ molijo lavretanske litanije in sem ter tje tudi rožinkranc, naj vodniki novopeljanjih „šmarnic“ vverstijo té litanije, kakor se jim primerne zdi, ali na konci berila, če se bere po maši, ali pa h koncu maše pred žegnam. Rožinkranc pa bi jest pri šmarnicah na deželi ob delavnih opušal, de bi z njim ljudi ne zadrževal predolgo od dela. Tode povedal bi jim že koj prvi dan „šmarnice“ tudi vzrok, in bi jim priporočil, naj

sami doma molijo rožinkranc zvečer z vso družino na čast Marije Dev. in v dopolnjenje prikrajšanih šmarnic v cerkvi. — Pri taki vravnavi bi vse šmarnično opravile v cerkvi, namreč: maša z žegnam in prepevanjem šmarničnih pesem, potem pa (ali tudi še pred mašo) šmarnično berilo s kratko molitvico in litanijami Matere Božje, ne terpelo vse vkup čez dobro uro, ali le kaj maliga več. Z eno samo uro pri „šmarnicah“ pa njih obiskovavci, kakor sim že spred rekel, gotovo ne zamudé toliko dela, de bi ga potlej obilno ne nadomestili z večji pridnostjo in večim blagoslovom Božjim. Kdor izmed njih dela sam za-se v svoj prid, tega že lastni dobiček priganja k večji urnosti z delam; „šmarnic“ pa zavolj dela ne opuša; ker si razun telesniga dobička od dela svojih rok želi tudi kaj dušniga od „šmarnic“, in si ga z zvestim njih obiskovanjem tudi gotovo pridobi. Kteri pa delajo za druge, kakor posli, služabniki in najemniki, pa z obiskovanjem „šmarnic“ za delo celo nič ne zamudé, temuč ga le še več in bolje opravijo; — zakaj? Zato, ker v šmarničnih berilih slišijo toliko lepih zgledov pridnosti in toliko živih opominov k zvestimu spolnovanju svojih dolžnost (tudi za posle in najemnike), de jih že ti zgledi in opomini bolj zdatno priganjajo k pridnosti, natančnosti in zvestobi pri vsih delih in opravilih, kakor pa njih služba ali najetje samo po sebi; kajti pri „šmarnicah“ zvedó, de za svojo pridnost in zvestobo pri deli so odgovorni ne le samo svojimu gospodarju ali najemarcu, temuč tudi Bogu samimu, ki jih bo enkrat, kakor si po spolnovanju svojih dolžnost zaslužijo, ali večno osrečeval, ali pa pokoril na večno. Gotovo je tedaj, de z obiskovanjem „šmarnic“ ni le celo nič dela zamujeniga, temuč le še več in bolje opravljeniga.

To pa je še le samo telesni dobiček od obiskovanja „šmarnic.“ Še veliko tehtneji pa je dobiček od njih za dušo. Glavni namen, na kteriga meri vsa šmarnična pobožnost, je namreč le-tá: spominjati njene obiskovavce zdaj té zdaj druge resnice naše sv. vere, in premišljevati z njimi zdaj to zdaj drugo kersanskih dolžnost; dalje jim pred oči staviti v živih zgledih vsak dan druge čednosti, ter jih spodbujati za njih posnemanje; pred vsem pa jih vneti za zvesto čiščenje nebeske Kraljice in za zaupanje na njeno pomoč, ki je zdravje bolnikov, pribežališče grešnikov, tolažnica žalostnih in pomoč kristjanov. Na njene mogočne priprošnje pri Bogu je bilo že neštevilno njenih časticev poterjenih v dobrim, družih pa rešenih iz skušnjav in dušnih in telesnih nevarnost in spreobrnjenih že brez števila naj večih in terdovratnejih grešnikov. — Vse to pa se godi tudi še današnji dan po „šmarnicah;“ kajti verske resnice v njih premišljevane, zgledi v njih pripovedovani, pesmi v njih prepevane in molitve v njih opravljane razodevajo svojo mogočno moč tudi do serc še dandanašnjih poslušavcev. Ali ni mar še današnji dan pogosto slišati in viditi mnogo prememb na bolje po „šmarnicah?“ Prepri potihnejo, sovraštva zginejo, pravičnost in poštenost se vračate, in pridni obiskovavci „šmarnic“ so po njih vse bolj krotki, pohlevni in ponižni, vse bolj pokorni, zvesti in pravičniši, vse bolj potepeljivi in usmiljeni z bližnjim, vse bolj pobožni in bogoljubni, vse bolj skerbni za spolnovanje svojih dolžnost, vse bolj vneti za čiščenje Marijino, za Božjo službo, za zveličanje svoje duše. Ali ni vse to obilo radostniga sadu od „šmarnic“, in ali ni ta tako blagrena pobožnost do nebeske Kraljice zares vredna, de se povsod vpelje, kjerkoli je le mogoče — tudi po vaséh na deželi? — Naj se toraj privoši tudi kmečkim ljudem, kolikor je po okoljsinah mogoče, té preblazene dušne paše, ki je gotovo niso nič manj željni, kakor potrební. Rečem le še to: Dajte jim „šmarnice“ le okusiti, obhajajte jih ob taki uri in tako ob kratkim, de samo vtegnejo se jih vdeleževati; pa bote vidili, de bo tudi po vaséh na deželi vse vrelo k njim, kar le ganiti more.

Od gorenskih planin. — Slabotno truplo potrebuje živeža, da ne onemore; — tudi otožni duh koperni včasih po kaki zabavi ali poštenem veselji, s katero si poživí poterte moči. — Enake okolišine gualo so tudi mene nedavno za ene trenutke od doma in pripeljale me v kraje, kjer je bilo marsikaj veselega viditi in slišati. Naj tudi blagim bravcem „Zg. Danice“ od tega kaj povém, saj vém, da radi beró kaj o svoji slovenski domovini.

Ko sem zgođej v jutro 16. p. m. od tesnih dolin pridši stal na pokopališu staro - loškem, bi bil kmalo mislil, da trobili so že čveteri angeli raz krasnega stolpa doli k občnemu vstajenju. Vidil sim namreč po njivi božji, ki obdaja cerkev, vse razkopano in z debelim skalovjem nasuto. Al to mi je pomenilo vse kaj družega, vse kaj bolj veselega. Na kar pred sedmerimi tedni še v stari Loki nihče mislil ni, vidilo se je zdaj že v djanji pričeto, namreč zidanje nove dekanijske cerkve. Kaj tacega, da bi se bila namreč v tako kratkem času blaga misel sporodila, — da bi se bilo za zidanje že toliko pripravilo, — da bila bi že dva načerta zgotovljena in da bi se že tudi temelj za novo cerkev kopal. — kaj tacega ima v stoletjih komaj kje v domovini naši enakost. Kaj tacega početi si upajo res le gospod, ki jih srečna stara Loka s ponosom smé imenovati svojega duhovnega gospod Očeta, namreč prespoštovani vis. čast. gosp. dekan Francišk Kramar. Skoraj bi človek dvomil nad resnico, koliko so ta blagi gospod že tu zveršili, ako bi dela tako glasno ne govorile. Prejsnje leta zgotovili so v tukajšnji fari že dve cerkvi, Černigrobsko so skoraj vso prenovili, stolpu domače farne cerkve napravili prelepo streho itd. itd., — zdaj pa, akoravno se po njihovih lastnih besedah že bliža večer njih življenja, so začeli sicer težavno, ali slavno, častitljivo delo, zidanje nove dekanijske cerkve. Čez sto in sto letij, ko že tudi ostankov njih košic ne bo več sledú, imela bo staro-loška fara še dokazov dovolj, da „ljubili so oni snago hiše Božje.“ O cerkvenem načрту bodo morebiti drugi kaj bolj natanko naznanili; jaz le toliko povém, da modra misel prebrisane glave gospod dekanove je izražena po tehniških pravilih izverstno, in smé se nadjati stara Loka lepote, ki bo dalječ dalječ slovela. Cerkev bo imela simbolično znamenje svetega križa ter bode zidana v zlogu bizantinskem. —

Od stare Loke podal sem se prot Černigrobu. Pridem tje sicer skoraj vsako leto, vendar sem najdel od zadnje nazočnosti toliko novega, da je začudenja vredno. Dve znamenji ob cesti ste na novo pomalani; pri cerkvi sami so nove stranske vrata, nad njimi lepa presna malarija, ki sega do cerkvenega obstrešja; dalje se je na večerni strani velikanskega stolpa nahajala že priprava za posnemo neke staro-slovenske šege, namreč za vpdobljenje velikana sv. Kristofa, katere delo se je imelo v malo dneih pričeti. Tudi notranja lepota je napređovala, kar me ni bilo tukaj. Cerkev je lepo pobeljena, gotični veršički oken v cerkveni ladii so vsi vdeleni z barvanim steklom, tudi altarji so osnaženi. — Harmoniško čveteroglasno zvenenje (veliki zvon sam tehta do 35 centov in ima kaj lepo doneč glas) naznalovalo mi je kmali, da bode sv. maša; in res, pristopili so zdaj prespoštovani gospod domači dekan, katere. razun v terdi zimi, skoraj vsaki četrtek *) tu sv. mašo služiti najdeš. Smé se pa tudi reči, da ta cerkev je gospod dekanu posebno priljubljena. Kdor ne verjame, kako je tu vse lepo in mikavno, naj le pride sam gledat, in naj iše kaj enakega; stavim, da prehodil bo mnogo mnogo hribov in dolin, prejden bo najšel podružnico, černigrobski enako. Pa je še vprašanje, al jo bo kje dobil. —

Nazaj v Loko pridsemu, pričelo mi je kmali naznati zvenenje od stolpov mestnih cerkvá prihod našega prečastitega in milostljivega nadpastirja kneza škofa v tukajšnji nunski samostan. Imela je namreč to jutro sprejeta

biti med pobožno trumo blagih loških ursulinskih redovnic mlada devičica, doma iz bližnje okolice. Podal sem se tudi jaz k sv. obredu, ki ima res nekaj veselo - resnobnega v sebi. Popisovati taistega natanko se ne čutim zmožnega; — dobro pa bi bilo in želeti je, da bi našim slovenskim deklicem kak gospod duhovnik popisal to ceremonijo, ki se ne vem spomniti, da bi jo bil še bral kje popisano.

Zamolčati vender ne morem, da mi je bila ta dan vpervič sreča, slišati javni ustni ogovor našega premilostljivega kneza škofa Jerneja. S sladko tekočo besedo so govorili spred altarja mladi nevesti Kristusovi, kako resen je korak, ki ga stori; — niso ji prikrivali, kako pomenljiv je sklep: svetu v vsem popolnoma odmréti in vse zapustiti, kar dela časno življenje prijetno in mikavno v posvetnem pomenu; — al pokazali so ji pa tudi v duhu presrečno trumo nedolžnih devic, ki tam gori v rajski domovini v beli obleki spremljajo Jagnje, ter slavijo ga s prepevanjem prečudnih pesem, katere peti je le edino onim dano, ki se niso omadeževali na zemlji i. t. d. — Res! lepe, tehtne besede, pripravne za spodbudo, zameniti kratko minljivo veselje z večno srečnim! —

Cerkev nunska je osnažena prav lepo. Orgle njene, delo rajnega Kunat-a, prav veselo zapojó; pa jih umetna M. Cecilija tudi kaj gibčno zná prebirati.

K sklepu svojega kratkega sastavka naj še omenim, da tudi loška mestna farna cerkev bo dobila letos novo lepoto in častitljivost, ker že je naročeno zanjo novo čveteroglasno zvonilo. Veliki zvon bo imel okoli 40 centev teže; drugi po primeri nižej. Pripravljajo za to cerkev neki tudi nove stole, kateri bodo zanesljivo tudi lepo napravljeni. Le verlo toraj po nastopljeni poti naprej, serčni Prifarci in Ločani! Bog! Rodoljub Podratitovski.

V stari Loki, se sliši, so že začeli prav pridno za novo cerkev kopati in delati. Prav lepo in zalo, pravijo, je osnovana. Želeti je, ker je tako na prijetnem kraju, de bi ji tudi dva turna dali; to povzdigne lepoto, stroškov pa bi vender tako nezmérno ne zviksalo, — v 15 letih pozneje bi nobeden več za to ne vedil. — Zdaj tedaj, kjer je kak Ločan ali Prifarčan na slovenski zemlji ali drugje, le „hitro velikemu sv. Jurju na pomoč!“ Cerkev se ne zida vsak teden; pa tudi ne z dvema ali tremi šestkami. Dobrota, cerkveni zidavi skazana, je jistina ali kapital, ki se vsako leto z obrestmi vred v novo spleča, dokler cerkev stoji.

Iz Dobrepolja. Z več krajev se dopisuje, da bodo letas Šmarnice obhajali, tudi pri nas jih bomo pervikrat imeli. Prav veseli smo zaslišali oznanilo pri Božji službi, novo oznanilo, prav novo oznanilo, ker pri nas de tega leta še nobenkrat ni bilo Šmarnic. Serčna zahvala čast. gospodam za njih neutrudljivo prizadetev za zveličanje naših duš! Zraven svojih velikih duhovskih opravil imajo veliko truda z lepšanjem cerkvá; kmalo bo vse popravljenno in olepšano pri farni in podružnih cerkvah. Od tega drugikrat kaj več. Tudi pri nas je veliko pobožnih častivcev Marije Device. To se vidi tudi iz prelepih bratovšin; veliko veliko bratov in sester šteje bratovšina Marijniga presv. serca, in še posebno veliko bratovšina živiga roženkranca; tudi sv. Rešnjiga Telesa se močno razširja. Ker si, preljuba Danica, v zadnjim listu svetvala za kmete zjutraj Šmarnice obhajati, naj še to pristavim, de jih bomo tudi pri nas imeli zjutraj o poli petih. Pri tem ne bo nobeden nič zamudil. Bog daj, de bi pri tem prelepim opravilu bilo zmiram veliko pričujočih. Ter bi si po prošnjah prečiste Device Marije sprosili časniga in večniga blagra. Z Bogam!

J. P., dobrepoljski kmet. *)

Iz Teržica na Gorenskem 27. aprila. Da so farne ali selske bukvarnice neogibno potrebne k izobraževanju manj omikanega ljudstva, mi opisovati ni treba, ker se to

*) Veliki altar černigrobski je za četrteke privilegiran.

Pis.

*) Je že prav tako.

Vred.

tako vé. Bralo se je tudi po časopisih slovenskih, da so že tu in tam farno bukvarnico napravili, iz ktere farani gotovo dosti koristnega zajemajo za svoj dušni in svetni blagor. Tudi pri nas se je ustanovila farna bukvarnica za posle in sploh tudi za druge, ki želé zlati čas obračati v svoj lastni prid, in ga ne z nepotrebnim ali celo škodljivim pohajkovanjem tratiti. V ta namen se je že nabralo po prizadevanji za naš narod vsega vnatega duh. pomočnika, čast. gosp. J. D., nekaj slovenskih bukev zanimivega in poštenega obsega. Omenjena bukvarnica bo tega gospoda po pravici čislala za svojega ustanovitelja. Bukve se bodo na dom dajale, in kadar jih bravec prebere, se bodo z drugimi zamenjevali. — Ako zdatne podpore manjkalo ne bode, bo ta naprava veliko pripomogla k olikosti tistih, ki jim je le na večer po doveršenim vsakdanjem opravilu ali pa le ob nedeljah in drugih praznikih dopušeno kako koristno knjigo v roke vzeti. Želeti bi bilo, da bi temu koristnemu početju, o katerem se je že marsikaj pisarilo, vse druge fare po Slovenskem nasledovale. Bog!

Ivan T.

Iz ipavske doline na Goriškem, 22. maj, travna. Sl. — V naši fari pri sv. Križu smo imeli 19. maj, trav. res lepo in serčno slovesnost. V lepo ozališani prostorni, pa vsi z ljudmi gosto napolnjeni cerkvi v pričo 12 duhovnov je imel mlad še ne 23letin duhoven, čast. gospod Jožef Hočevnar, ta dan novo mašo. Domači vis. čast. gospod fajmošter, ki so v malo letih ondoto cerkev tako ozaljšali, da je je le lepo viditi, so imeli o tej priliki kaj izverstno pridigo od duhovskega stanu; vse se je topilo in solzilo. „Poglej svojega očeta, poglej brate in sestre tukaj,“ so proti zadnjemu rekli, „oni so tebi delili telesnega kruha; ali danes boš pa ti tukaj vpričo vsih vernih pred altarjem njim z angelskim kruhom povernil itd.“ — Bog daj dobro srečo novemu mašniku!

Iz Gorice, 27. majnika. Drugo nedeljo po Veliki noči smo zopet imeli v čitavnici malo besedo. Začela se je z „ambo-terno.“ Prepevale so se slovenske, hervaške in serbske pesmi, g. klavzar, telegrafist, je govoril o telegrafu, in g. Toman, učitelj, je deklamiral neko legendo Koseskiga. — Kakor slišimo, bo 4. maja zvečer nekdanja meklenburška dvorna pevkinja Hagen, čehinja po rodu, prepevala v čitavnici slovanske pesmi. Vmes bo godla slovanske napeve banda tukajšnjih lovcov. Tudi naši čitavniški spevi bodo pri tej priložnosti odmevali. Čisti znesek bo darovan ubogim.

V romarski in samostanski cerkvi preblazene Marije Device na Tersatu se bodo slovesne zahvalnice za posvečenje japonskih mučencev obhajale 17., 18. in 19. vel. travna (majnika). Začetek bo 16. dan popoldne s slovesnimi večernicami in hervaško pridigo. Za Slovence bo te tri dni vsak dan ob petih zjutraj slovenska (kranjska) pridiga s peto mašo, ob 10 dopoldne in ob 3 popoldne pa vsak dan hervaška pridiga. Sklenila se bo slovesnost s procesijo, v kateri se bo nesla podoba 23 svetnikov, in z zahvalno pesmijo.

St.

Slovesna tridnevnik se bo obhajala 18., 19. in 20. dne vel. travna (maja) t. l. v franciskanski cerkvi Marije Device na Kastanjevici (kapeli) nad Gorico v spomin 23 služabnikom Božjim iz reda sv. Franciška, ki so bili 3. svečana 1597 v Nangasaki na Japonskem križani za presveto vero v Kristusa, in 8. rožnika lanskega leta, to je, o binkoštih 1862, v Rimu po sedanjem sv. Očetu, papežu Piju IX. vpričo okoli 250 škofov iz vsih delov sveta očitno in slovesno pristeti med Svetnike.

Cerkvene opravila se bodo takole verstile:

1. Šesto nedeljo po veliki noči, to je, 17. dne vel. trav. (maja) popoldne ob 4 bodo pete večernice, laški govor, potem litanije z blagoslovoma. — 2. Naslednje tri dni, to je, 18., 19. in 20. vel. trav., bo vsaki dan zjutraj ob 5 peta sv. maša, in med mašo pridiga; ob devetih zopet

pridiga slovenska, in potem pontifikalna sv. maša. Vse tri dni popoldne ob 5 bo laška pridiga, po pridigi pa litanije z blagoslovom. — 3. Zadnji dan bo po litanijah zahvaljena pesem, in potem blagoslov. (Duhovne dobrote so že iz poprejšnjih listov znane.)

Tudi v Nazaretu bomo imeli slovesnost japonskih mučnikov; obhajali jo bomo 19., 20. in 21. mesca vel. travna. Povabimo torej prav priljudno vse sosede, prečastite gg. duhovne k duhovski pomoči; drage slovenske vernike pa opomnimo, da imajo tukaj prav lepo priložnost, se obilnih duhovnih milost vdeležiti, in svojo vest očistiti ter z greham obteženo žalostno serce iz okovov rešiti in s ss. sakramenti poživiti.

O. M. M.

Življenje ranjega kneza škofa Slomška (Anton Martin Slomšek, Fürstbischof von Lavant, dargestellt in seinem Leben und Wirken) se že natiska v Mariboru in bi se utegnilo do konca majnika doveršiti. Kakor je znano, ga je spisal slavno znani gosp. Francišk Kosar, duhovni vodnik v mariborskem semeniši, in zanesljivo smemo pričakovati iz njegove roke kaj izverstnega. Pričel je to delo na mnogotere želje in nagovarjanja v nemškem jeziku (slovensko pride manj obširno v Drobntnicah) izmed družih vzrokov tudi zato, ker so bili ranjki tako slavni in pobožni višji pastir ravno pred nemškimi bravci sem ter tje zavoljo svoje čiste rodoljubne ljubezni obrekovani in natolcovani, da se slehern lahko prepriča, kako neomadežanega značaja, kako velik je bil ta mož za cerkev, narod in državo.

V veliki osmērki bo delo obsegalo kacic 14 pol in bo olepšano s podobo ranjega škofa Slomška. Razposlani so naročilni listi do slovenskih škofijstev in prošeni so zlasti preč. gg. duhovni, naj bi se sami obilno naročevali in tudi druge rodoljube vabili k naročevanju. Mehko spete ali broširane bukke veljajo 1 gold. po naročilu, pozneje bo cena poskočila. Vredništvo Zgodnje Danice to delo živo priporočuje čast. bravcem, in ima tudi list za naročevanja, komur je po ti poti pripravn.

„Stimmen aus Innerösterreich.“ ki so letas začele izhajati, prenehajo z današnjim dnevom, kakor list 28. u. m. napoveduje; ker je g. vrednik zavoljo nekega politiskega dopisa za mesec dni kaznjen, se je odpovepal vredništvu in založništvu, in Leonova tiskarnica ni mogla dobiti drugega vrednika in založnika.

Iz Zagreba. Vsacemu človeku mora pač biti veselo gledati spomladansko rast in razcvetanje raznoverstnih rastlin. Mile ptičice so v celih trumah zopet k nam priletele in ugodno žvergolenje se odmeva po vsih straneh. Drevesa veselo zelené, lepo vreme okrepčuje nam serca, vse je veselo, vse bolj živo, povsod se pozná, da nam se približuje zopet vesela doba, v kateri nas prijazno solnce bolje ogreva, kakor poprej. Post, ali kakor ga nekteri nazivajo, „dolgočasna doba,“ je dolgo že pri kraju in posvetnjaki začeli so zopet huje rogoviliti po mestu. Pa pustimo té, o katerih Nemec pravi: „für sie ist selten ein Kraut gewachsen,“ in obrnimo se raji k poštenemu prostemu svetu, kateri je že velikokrat v raznih obzirih pokazal plemenito serce in blago čut do kersanskih dolžnost. Bil je somenj pri nas, h kateremu se navadno zbere obila množica hervaških kmetov in kmetic. Omena je vredno, kako ginjeno je bilo viditi, ko je pri zvonjenji opoldan močno žlobodranje po vsih ulicah, ko bi trenil, prestalo in potihnilo, barantanje prenehalo in v mirni tihoti vidil si kmete, deržeče klobuke pod pazduho, in kmetice s povzdignjenimi rokami moliti, povelicevati včlovečeno Besedo in častiti Mater Gospodovo. Kaj pa, da je bil pri tem kak umazan izjemek, kateri je možko mahal med tem časam pokrit, ter brez obzira na Bogú posvečeni trenutek žlobodral s svojim sebi enacim pajdašem. Celo judje, kakor se vidi, ginjeni so poboštva ljudi, ker marsikteri se skriva med tem po bližnjih vežah, ter željno pričakuje konca po-

menljivega tega momenta. Res, da globoka ta rana opazi se večkrat tudi po družih krajih, in čudno je, da povsod le kmet, katerega mnogi psujejo zarobljenca in neotesanca, le on ima še serčnost, svojega Boga spoznati in ne sramuje se na očitnih mestih spolnovati te keršanske svoje dolžnosti. Vidimo pa tudi Božji blagoslov pri imenovanih ljudeh. Kmet, dasiravno reven in ubožen, da se Bogu smili, vendar le veselo in zadovoljno živi, težave tiho poterpi, in svoje težke dela kaj voljno opravlja. Kar se mora pri hervaskih kmetih posebno opaziti, je gostoljubnost in usmiljenje do svojih sosedov. Zato pa prav redkoma vidiš tu kacega pogorelega ali družega siromaka, ker tukajšnji kmetje navadno take reveže z združeno pomočjo prerediti v svoji vasi. Če je že kak berač, navadno je slepec ali hromec, in še taki noče nadlegovati ljudi s svojimi suhimi prošnjami, temuč vzame gosli, nauči se par narodnih pesem o kacem „kraljeviča Marku“, ali pa o „božjem usmiljenju“, in gre po svetu, da si s pevanjem „suhi kruhek služi.“ V tukajšnjem mestu nisem še opazil domačega berača; samo včasih kak „armer Reisender“ na vrata poterka. — Naš premil. gosp. kardinal Juri Havlik so bili nekaj časa bolni, pa zdaj je že dobro — ali sivih las ni mogoče odpraviti — starost, slabost! — Prijetna doba, v kateri se bodo slavile „šmarnice“, je že tu. Z veseljem se spominjam, kako lepo so po Slovenskem ta čas vravnane cerkve, in kolika množica ljudi pride že zgodaj v jutro vsaki dan v cerkev, da Marijo prečisto Devico posebno v njenem mesecu časté. Ali tu, žalibog, kakor čujem, nimajo te navade. V Zagrebu bilo bi sicer malo ljudi pričakovati, ker tu so stanovniki raznih ver, ali vendar bi se moglo časoma kaj dognati *). Na Slovenskem je to veliko uspešnejše, ker so tudi prosti ljudje dovelj izobraženi v branji, imajo posebnih molitevnih bukvic za ta čas i. t. d., česar tukaj ni. Pri ti priložnosti naj povem, da mi je serce veselja igralo, vidši v Ljubljani o svojim letošnjim ondotnim bivanjem, kako veliko poštenih gospodinj je naročenih na „Zgodnjo Danico!“ Tako n. pr. pravile ste mi dve gospodinji (na Poljanah in v Gradiši), da „Zg. Danico“ že veliko let imčevate in da ste pripravne zadnji krajcarček dati, da si le ta koristni list ohranite vsako leto. Če ima naš narod tako poštenih duš, vnetih za kerščanstvo in narodnost, kdo potem še dvomi o izvrstnem napredku in Božjem blagoslovu? L. T.

Iz Prage naznanujejo, da so v cerkvenim oziru z ondotnim deželnim zborom zadovoljni, da nasprotniki so šteti, katerih orodje je polomljena šara iz „Brockhaus Conversations-Lexicon-a.“ Ta sklestenina se je razpersila nad jeklenim škitom katoliškega prepričanja. Nasprotniki so jeli tiho kašljati, in ker resnice vendar iščejo, bi jo utegnil marsikteri najti in se iz Savla v Pavla spremeniti. Ena reč je bila v tem zboru čudna, in zdi se, da je prikazen ali strahilo sedanjega časa. Nekdanje junaštvo je v to čast stavilo, da je nezmožni ženski spol branilo in varovalo; sedanje vitezstvo pa ravno nasproti si hoče ostroge brusiti v vojski zoper ženstvo, katero se je darovalo Bogu in strežbi bolnikov in ubožnih. Kjer koli se ženske junakinje iz ljubezni do Boga in bližnjega zloznemu življenju odpovejo, da bi mogle toliko več za terpečega bližnjega storiti, že priskakljajo lahki viteziči novega „liberalizma“, jezdeči na konjičku, ki se mu pravi „nevera“, in skušajo vojsko zoper neoboroženo ženstvo, ki nikomur nič žalega ne dela. Tudi v Pragi so menda trobili v tem pomenu trobentarji, da so se jim lica in šobe dovolj napenjale; toda ostali so trobentarji skorej čisto sami samci; akoravno so njih trobente tudi „patriotisch“ in „ökonomisch“ bučale, se vendar niso pretresli zidovi na Hradčinu. Dr. Klavdi, pravi dopisnik v „Volskfrdu.“ se je prav nedolžno izpovedal, da je mnenje izrekel zoper reč, ki je še poznal ni, in ker je sicer verl

mož, ki mu je za poštenje, je pričakovati zanesljivo, da bo v prihodnje barvo pogledal, prejden izreče, kakošna da je, in pričakujejo ga na svoji strani.

V Mariboru na Štajerskem se pač še vse drugi vitezi razodevajo zoper ravno omenjeni neoboroženi spol: „mar“ jim je „bor“ celo zoper tako ženstvo, ki ga še ni v mestu. Neki gladiator v „Correspondentu“ je zvedil, da mariborska gospejska družba meni poklicati „šolske sestre“ za odrejo ubožnih sirotic, ki so jih mariborske gospé v svojo brambo vzele, in dasiravno je vsa družba enoglasno to poklicanje sklenila; je vendar dopisnik v veliki skerbi, kakor „Lichtfreund“, in išče do časa orožja, da bi kje v Mariboru ne prišle take „mračnice“, kakoršne so pa dobre za enak vstav svitile cesarice Karoline na Dunaji, gospejske družbe v Gradcu itd. V „Corresp.“ 16. u. m. je gosp. Fr. Kosar, svetovavec imenovane družbe, to reč natanko pojasnil, in menda se bo ženskimi nasprotnikom tudi ondi godilo, kakor unim v Pragi.

Razgled po keršanskem svetu.

Svet veliko govori od vojske. Neki dopisnik iz Pariza meni, da v Švedii bo nevihta zbučala. Švedija pravi, moram se na vojsko pripraviti, da se branim zoper Ruso; Rusija pa pravi, moram se pripraviti, da odbijem švedske napade! Tudi med Anglijo in Ameriko lonec kipí, pa menijo, da Anglija ga bo od žerjavice odmaknila, zlasti ker v Evropi vojska žuga. — Bavarija protestira zastran Gracije, in danimarski kralj noče privoliti, da princ Viljem sprejme gerško vero. Pričakuje se sklep iz danimarskega svetovavstva, „da sprejem greške krone se ne strinja z Danimarcino koristjo.“ Uboga Gracija! Odvergla je katoliškega kralja, zdaj pa je noče ne pes, ne mačka.

Torinski list „Discussione“ opominja 20. u. m. sardinsko vlado, da naj gleda in se oskerbi, zakaj v Rimu se ravna zastran častitljive služabnice Božje Marije Kristine Savojske, siciljske kraljice, da naj bi se med svetnike prištel. Je mar „Discussione“ ministre spodbudovala, da naj to opravilo pospešujejo z vsimi pripomočki, kar koli jih imajo? Ne; ravno nasproti, vabi ta list vlado, da naj se v brambo postavi, naj čuje, ker laško kraljestvo bi utegnulo v nevarnost priti, ako se nova svetnica pridene izvoljeni deržini, kakoršna je bila savojska hiša! S tem „Discussione“ pač jasno dokazuje, kakošno svobodo bi imel papež, ako bi lahoni lahonov („italianissimi“) v Rimu gospodarili. — Marija Kristina, savojska hči, je preživela svojo nedolžno mladost v Kaljari, v Genovi in v Torinu med deržino, ki je bila posebno zvesta Bogu in katoličanstvu. Malo mescev po materni smerti ji ponudi Ferdinand II., napolitanski kralj, svojo roko z enim nar lepših kraljestev, ki so v Evropi. Z izgovorom se nove žalosti in studa do možitve ponudbe ne sprejme; pozneje se uklone na svet svojega spovednika, ki jo je zmiral vodil, in 22. listop. 1832 pride v Neapelj — kraljeva nevesta. Glas dobrotljivosti, usmiljenja in angelske pohlevnosti, ki je pred njo šel, je bil z njo pričujočnostjo na novo poterjen, in pridobil ji je naj bolj živo ljubezen predobrega napolitanskega ljudstva. Bolj ko so jo vidili in spoznavali, bolj so se čudili njeni močni veri, s katero je pogosto in goreče govorila od Boga, zviševala njegovo čast, cerkve obiskovala. Z natanko pokoršino je spolnovala zraven božjih cerkvene zapovedi, je skazovala hčersko spoštovanje sedežu sv. Petra, in vse svoje djanje in svojo voljo je podvergla služabnikom Božjim. Njenega upanja v Boga imamo sto in sto skušenj, zlasti njeno neskaljivo stanovitnost v nar bolj premnogoterih žalostnih okolišinah. Imela je zapisan pred seboj pregovor: „Služi samemu Bogu, in vse boš imela“, ga je premišljevala vsak dan, torej njenih oči ves kraljeví bliš nič ni slepil. Nobene znatniši reči ni počela, de bi se ne bila z Bogom posvetvala, in ta navada je bila zaročniku nauk, ter jo je naslédval. Vse njeno življenje je kakor živa govorica njene goreče ljubezni do Boga.

*) Zanesljivo, če s kako rečjo, bi se dal ravno s šmarnicami cerkveni duh poživiti. Vr.

Molitev ji je bila naj ljubši opravilo, — dan sv. Obhajila, dan veselja, ki ji je z obličja blisketalo. Kakor z ljubeznijo do Boga je spodbudovala tudi s svojo ljubeznijo do bližnjega — z besedo, z zgledom, in s tako čistim in pametnim življenjem, da je to pri vsih kaj posebnega, prečudno pa na dvorih. Pregarjala je iz glediš razuzdanost, napravljala begnje dekletam, ki so bile v nevarnosti itd. Že iz očetovske hiše je med uboge delila, kar koli so ji dajali za lišp, šivala jim je obleke z lastno roko, jim delila jedil in pomoči. Komej je prišla v Neapelj, je rešila vse manjši reči revežem iz zastave (prelep zgled za premožne roke!) in vsak dan je toliko revežem razdelila, da so jo vsi imenovali mater ubožnih. Ker ji šega ni dopustila ječ in bolnišnic obiskovati, je druge vanje pošiljala in potrebe oskerbela. Nikoli ni dopustila, da bi bil kdo pričo nje žalil bližnjega dobro imč, ali zoper ljubezen do njega grešil. Imela je posebin dar prepire poravnati; lastne žaljenja je z dobrotami povračevala i. t. d. („Arm.“ 22. u. m.)

Punt na Poljskem se bolj in bolj razširja. Napoleon je neki rekel: „Obudjenje Poljske bo več pripomoglo v vterditev moje hiše, kakor pridobitje kake okrajine.“ Tudi se menda misli svestega, da Anglija in Avstrija ostanete nobenostranske; Rusija pa da mora nar manj to zopet povzdigniti, kar je bil prvi Napoleon na noge spravil, to je, vojvodinjo Varšavo in zgolj osebno zedinjenje z Rusijo, in pa svobodo katoliške vere tudi po vsih nekdanjih poljskih okrajinah.

Iz pruske Šlezije se piše „Hlas-u“, da se tudi od onod mnogi napravljajo na Velehrad, in Nemci se bolj kot Moravci; v mnogih nemških duhovnjah so pričeli sv. leto ravno tako, kakor na Moravskem. V Hlubčicah je na svitlo dana za Nemce knjiga: „Moralische Fabeln des heil. Apostels Mährens, Cyrill.“ (Te prav mične bukve slovenskiga velikega apostelja se dobivajo tudi pri Lercherji v Ljubljani. Vr.) Nemška mladost se z veseljem uči prestavljene pesmi: „Přesvatý rok již se s nebe snížil itd.“

Francija je neki Sardinijo povabila, da naj se pridruži vladam v poganjanji za Poljsko. Pobočnik Nullo je že šel na Poljsko, menda kot predstraža garibaldinskega življa, ki gre v pomoč poljski vstaji. Tudi se ima sardinski poslanec Pepoli iz Petrograda vrniti, dasiravno poslanstvo ostane, in to bi bilo znamenje, da se hladi med Petrogradom in Torino. Te novice se „Armonii“ precej zanesljivo zdijo. Sicer pa so ti-le njeni pristavki spomina vredni: Napoleon hoče vstreti katoličanom in rovarjem, pa se utegne pri obojih zameriti. Avstrija hoče biti kakor o krimski vojski; pismo francoske vlade do Torina priča, da Avstrija noče biti čisto s Francijo, pa tudi ne čisto zoper Rusijo. Rusija se noče čisto nič diplomaciji vdati. Zmiraj bolj na vojsko kaže. Ako buhne, bi bile na eni strani Francija, Švedija in morde Danimarka in Italija; na drugi pa Rusija in Prusija... Gotova je le ena reč: Izid v Božjo čast in povelicanje Njegove cerkve.

Lešniki, jabelka in lesnika.

Amerikanski listi so poštelili, da zjedinjene trume ameriške od začetka vojske do konca l. 1862 štejejo 44.000 na vojski ubitih, 250.000 za ranami in boleznimi umrlih, 97.000 ranjenih, in 69.000 vjetih. Ali ni to strašno, ljudi tako klati kakor živine? — Sedanji čas se Antikrist leže, v freimavrarskih ložah ima svoje gnezdo. Katoličanstvo hočejo povsod odriniti; na Laškem so spregnali katoliške poglavarje, iz Gracije so odpravili katoliškega kralja, in radi bi imeli luteranskega namesti katoliškega; na Rusovskem terpi Cerkev od razkolništva, na Nemškem od razuzdanega časnistva in psevdoliberalizma, na Jutru od turškega fanatizma, v Azii od neversta, v Ameriki od vojske, povsod od freimavrstva. Kaj bo nasledek vsega tega? To, kar je bil vselej: toliko častitljivi zmaga katoliške Cerkve, kolikor

hujši je vojskovanje in terpljenje. Nar hujši freimavrarje v oči kolje rimski papež, ki ga ne morejo premagati, akoravno je po človeški sodbi nar slabši viditi. — Po Laškem se zmiram duhovne v ječe zapirajo. Na Spoletanskem so v kratkim zaperli tri duhovne pastirje. — Pod napisom „protestantska tolerancija“ „Armonia“ to le piše: Kdor želi imeti zapopadek verske svobode, ki se deli katoličanom na Angleškim, naj bere naslednjo prošnjo, ktero so vse katoliške duhovnije odpravile do zbora (parlamenta) v prid postavi za versko osvobodnjo katoliških jetnikov. Prošnja pravi: „Po sedanjih postavah so vsi katoliški jetniki, zunaj k smerti obsojenih, obsojeni sprejemati duhovno pomoč (l'assistenza) protestantskega jetniškega kapelana, in katoliških jetnikov ne sme obiskovati duhoven njih vere, razum na posebno prošnjo. Prosivci tedaj ponižno prosijo časti vredno vašo zbornico, da naj bi blagovolila s postavo rešiti vse rimo-katoličane jetnike tiste zaveze, po kateri morajo sprejemati duhovno pomoč od duhovna druge vere, in naj bi preskerbela s posebno postavo, da naj vse katoliške jetnike obiskuje duhoven njih vere, jim daje poduk in versko uteho.“ Naj bi se le krivovercem kje taka godila, to bi pihali freimavrarski časniki! — Iz London-a pišejo v „Monde“ 10. mal. travna, da je g. Francišk Mak-Namra Kalkutt, ud angleške zbornice, od mlgsp. Grant-a, sutriškega škofa, sprejet v katoliško Cerkev in birman. Pred nekimi mesci ga je šel obiskat mlgsp. Manning, ker je bil naprošen, in nekateri časniki so ga naznanaovali mertvega ali umirajočega, on pa se je pripravil k tej srečni premeni, ki se je zdaj v njem doveršila. Gosp. Kalkutt je znan izmed nar bolj čednih in zvestih namestovavcev, ki jih je kdej Irska imela v občji zbornici. O vstopu v parlament, dasiravno protestant, ni hotel priseči z navadno sovražno prisego, ki izrekuje, da papež nima in ne sme imeti nobene oblasti (jurisdiction) v kraljestvu. Prisegel je s prisego, ki je za katoličane napravljena. — O ti zlata angleška svoboda, — še mišim in podganam bi jo komej privošili! — Plača papeževih davkovskih zavez je zagotovljena do konec leta 1864. Vlada plačuje obresti za dolge oropanih dežel in tudi vladnike iz teh dežel, kateri niso prisegli torinski vladi. — Vsaka krivica se ob svojem času strašno mašuje. Poglavitni vir, da tudi večerne rusovske okrajne rovarije, je to, ker je rusovski car Miklavž s silo odvrčeval ondotno katoliško prebivavstvo od katoliške vere. Kaj ima zdaj razkolništvo od tega? Prebivavstvo preganja sebi vrinjene pope, razdira razkolniške cerkve, vojskuje se za svobodo svoje cerkve. Vender pa rusovski razglas nima nečerkice zastran verskega vprašanja, kakor tudi o tem ne, če se ima v zahodnih okrajinah pravičen ozir imeti na poljsko narodnost, ali ne.

Duhorske spremembe.

V goriški nadškofii. Cast. gosp. Valentin Doljak pride iz Čepovana za kaplana v Gorjansko, in č. g. Lovre Rutar iz Ravnic za kaplana v Čepovan. Č. g. J. Abram, korvikari, gre začasno za dvornega kaplana k nadvojvodu Dragotinu Ljudoviku.

V ljubljanski škofii. Škofijska menzalna fara v Smartnim pri Kranji je 18. u. m. razpisana. Po prestopu gosp. Lor. Stupica v pokoj izpraznjena fara Godovič je podeljena gosp. Fr. Svetličiču, fajm. v Soriči, in Soriča je 18. u. m. razpisana. V Mozelj ne pride gosp. Lor. Mazek (gl. zad. Dan.), ampak gosp. Fel. Knific, mestni kaplan v Kočevji.

V lavantinski škofii. Umerli so: Preč. g. Michael Stojan, duhovni svetovavec in dekan v Braslovičah; — preč. g. Jakop Standeker, častni korar, lavantinski in sekovski konzistor. svetovavec, dekan v Ptuj, posavljen z zlatim križcem s krono za zasluge; — č. g. Ant. Ferenz, farnešter pri sv. Ani v Krihenbergi. R. I. P.